

[Haunstrup Clemmensen.]

fremmest nazismens og al dens væsens. Derfor er det måske naturligt, at vi på et eller andet tidspunkt hører op med den bitre strid danske imellem om danskens ansvar i forbindelse med begivenhederne den 9. april og årene, der fulgte. Der er vel også fra alle sider enighed om, at det var naturligt og nødvendigt umiddelbart efter befrielsen at gå i gang med at undersøge, hvilke danske der havde svigtet under de alvorlige forhold; men her synes jeg det er naturligt og rimeligt at sondre, at gøre sig klart, at der kan være tale om politisk at drage til ansvar, og i så fald må det i sidste instans være vælgerne, der skal afgøre, om de politikere, der havde ansvaret på det ene eller det andet store område i krigens år, handlede i overensstemmelse med det, deres vælgere ønskede. Dernæst er der spørgsmålet om selve det strafferetlige ansvar for de forbrydelser, der blev begået i forbindelse med besættelsestiden, og her må det naturligvis være domstolenes opgave at træffe afgørelse.

Jeg vil gerne understrege, at jeg personlig er enig i, at den parlamentariske kommission viste sig at være et uegnet organ til at foretage de nødvendige undersøgelser efter befrielsen. Jeg ved vel, at der også fra mit partis side var tilslutning til kommissionens nedsættelse, men jeg vil gerne ligesom det ærede medlem frk. Helga Pedersen minde om, at konservative udvalgsmedlemmer, da kommissionens arbejde langt om længe var afsluttet og sagen derefter kom til behandling i det høje ting, dels i udvalgets betænkning og dels fra det høje tings talerstol gav udtryk for, at man havde erkendt, at den parlamentariske kommission ikke var det rette organ, og føjede til, at det havde været lykkeligere, om det havde været trænede, neutrale jurister, der havde foretaget de undersøgelser, der skulle foretages. Jeg tror, vi må erkende, at i dag, over 20 år efter den 9. april, hvor mange af de personligheder, der på ledende hold var med til at afgøre tingene under besættelsen, er døde, er det ikke længere juristernes opgave at arbejde videre med disse spørgsmål. Da må man have lov til først og fremmest at understrege, at det er historikerne, der her har de store opgaver både vedrørende spørgsmålet om selve

begivenhederne politisk set og også vedrørende de andre spørgsmål, som de ærede forslagsstillere har draget frem.

I den forbindelse vil jeg gerne gøre den enkelte bemærkning, at det synes at være magtpåliggende for forslagsstillerne at trække en ganske skarp sondring mellem datidens politikere og modstandsbevægelsen. Jeg har den opfattelse, at dette er en urimelig sondring. Jeg har det klare indtryk, at der fra forskellige sider hos politikerne var forskellige indstillinger til, hvordan man skulle stille sig over for besættelsesmagten, at man på forskelligt hold kunne vurdere forskelligt, hvordan danske interesser bedst blev varetaget, men jeg synes, det er en urimelig sondring at forsøge bestandig at stille det op, som om alle datidens politikere var på den ene side og modstandsbevægelsen og dens idealer og indstilling på den anden side.

Jeg tror, det er afgørende, at vi forsøger at lette historikerne opgaven så meget, som det overhovedet er muligt. Men det er ikke kun to historikere udepeget af vore universiteter, der skal løse denne opgave. Det vil tværtimod være lykkeligt, hvis så mange af vore historikere som muligt arbejder med disse spørgsmål, i hvilken forbindelse jeg må nævne, at der allerede er indsamlet et overordentlig omfangsrigt og betydeligt kildemateriale, og det må være naturligt, at man fortsætter arbejdet med at samle så stort et materiale ind som overhovedet muligt. Jeg går ud fra, at der fra alle sider er enighed om, at historikerne skal lettes i dette arbejde, at alle kilder skal gøres tilgængelige for dem, for at de på denne måde kan løse deres opgave. Det vil naturligvis være en opgave for os alle, ikke mindst for pressen, at være på vagt over for, hvis der det ene eller det andet sted skulle være personer eller institutioner, der ikke vil stille det fornødne kildemateriale til rådighed.

Jeg tror altså, at historikerne har den store opgave nu at forsøge at bringe os til at erkende, hvordan forholdene virkelig var, at hjælpe os til at vurdere begivenhederne i deres rette sammenhæng og på baggrund af tidens vilkår; men først og sidst tror jeg, det er historikernes opgave at hjælpe os til at understrege værdien af, at vi lærer af historien, lærer af de fejltagelser